సలీం సుందర్ ప్రేమకథ

డా॥ వి. చంద్రశేఖరరావు

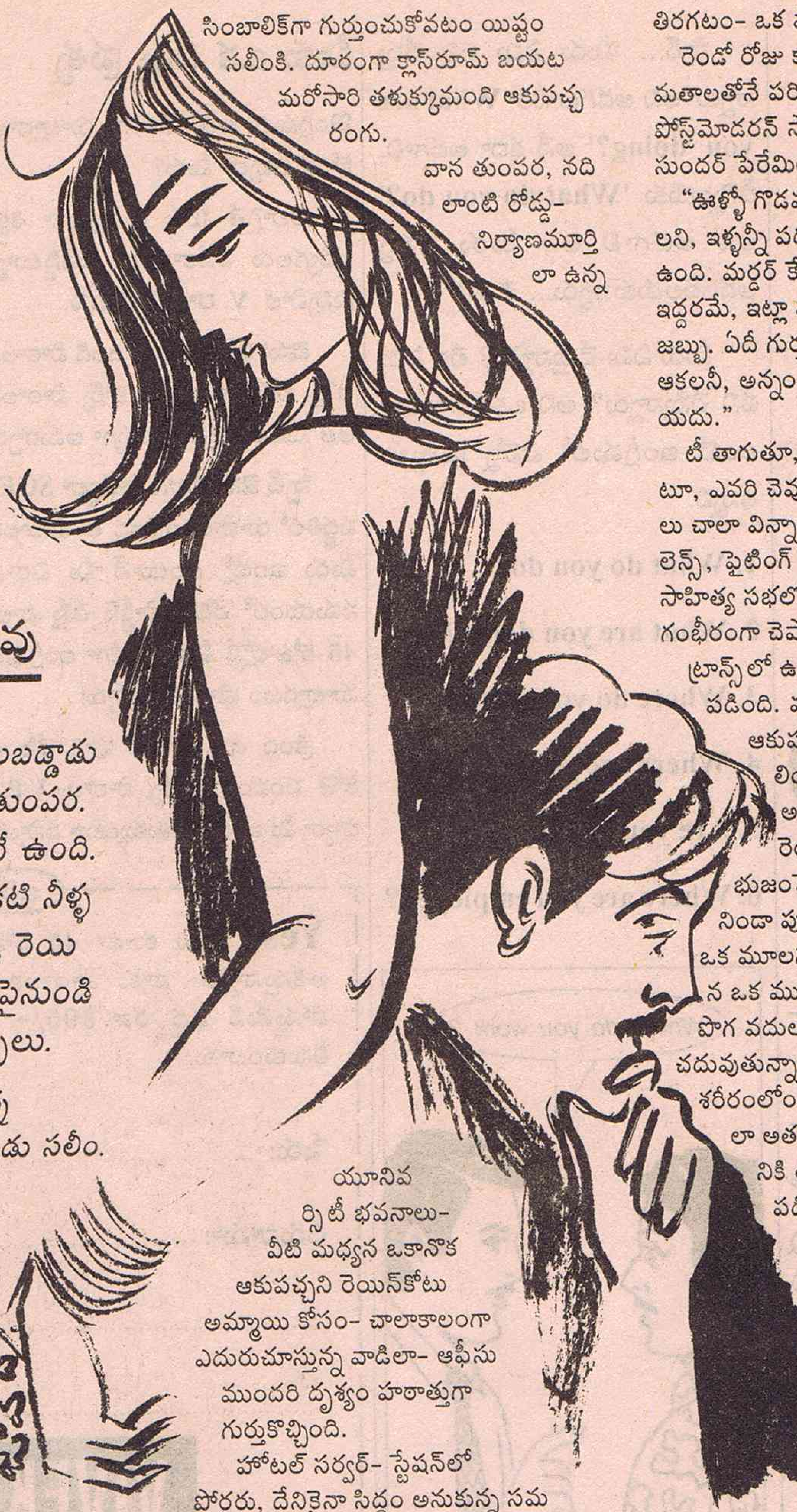

ఆర్ట్స్‌కాలేజీ గేటు ముందర నిలబడ్డాడు సలీం సుందర్. రోడ్డుపై సన్నని తుంపర. ఉదయం నుంచి వాన కురుస్తునే ఉంది. నదిమధ్యన నావలాగా బస్సు ఒకటి నీళ్ళను చీల్చుకుంటూ- గొడుగులతో, రెయిన్‌కోట్లతో బస్సుల్లోంచి దిగుతూ-పైనుండి పెద్దగా ఉరుముతూ వాన మబ్బులు.

ఆకుపచ్చ రెయిన్‌కోటు వేసుకున్న అమ్మాయి కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు సలీం. ఆకుపచ్చ రెయిన్‌కోటు అమ్మాయి, మనోరమ. ఇట్లా మనోరమ కోసం ఎదురు చూడటం, అదే వాన చినుకుల మధ్య, ఎంతో ఇష్టమయిన విషయాలు సలీంకు. ఇవాళ మాత్రం వాన చినుకు స్పర్శ ఏ ఆనందాన్ని ఇవ్వడం లేదు. ఆందోళన, దిగులు, అర్థంకాని ఏదో భయం-

పదకొండు నెలల ఉద్యోగం ఈ రోజు ఉదయంతో ముగిసింది. పొద్దున్నే ఆఫీసు ముందు లాకౌట్ బోర్డు కనిపించింది. పత్రిక మూసేస్తున్నాం అన్నారు. హతాశుడయ్యాడు సలీం. ఆగిపోతుందనే పుకారు ఉంది కానీ, ఇంత హఠాత్తుగా- "పత్రికను చంపేశారు!" అంటూ ఒక వృద్ధ జర్నలిస్టు గొల్లుమన్నాడు. ఆఫీసు గేటు బయట, సంతాప సభలా ఉంది. ఒక మరణం కాదు, వందలాది మరణాలకు సరిపడ్డా సంతాపం. ఆ గుంపును తప్పించుకొని, ఇట్లా యూనివర్సిటీ వైపు-

ఆర్ట్స్ కాలేజీ ముందు నిలబడి, మనోరమ కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. సిగిరెట్టు వెలిగించుకొని కారిడార్ పొడవున కలదిరిగాడు. ఆవైపు కారిడార్‌లో ఎక్కడో ఆకుపచ్చరంగు తళుక్కుమని, "మనో..." అని పెద్దగా అరిచాడు. టెరస్ పైనుంచి జారే వాన చప్పుడులో ఆ అరుపు కలిసిపోయింది. ఆ ఆకుపచ్చరంగు రెయిన్‌కోటు అమ్మాయి మనోరమ అయి ఉండకపోవచ్చు, కానీ ఆకుపచ్చరంగు రెయిన్‌కోటు, మనోరమకు సింబాలిక్‌గా గుర్తుంచుకోవటం యిష్టం సలీంకి. దూరంగా క్లాస్‌రూమ్ బయట మరోసారి తళుక్కుమంది ఆకుపచ్చ రంగు.

వాన తుంపర, నది లాంటి రోడ్డు- నిర్యాణమూర్తిలా ఉన్న యూనివర్సిటీ భవనాలు- వీటి మధ్యన ఒకానొక ఆకుపచ్చని రెయిన్‌కోటు అమ్మాయి కోసం- చాలాకాలంగా ఎదురుచూస్తున్న వాడిలా- ఆఫీసు ముందరి దృశ్యం హఠాత్తుగా గుర్తుకొచ్చింది.

హోటల్ సర్వర్- స్టేషన్‌లో పోర్టరు, దేనికైనా సిద్ధం అనుకున్న సమయంలో ఈ పత్రికలో ఉద్యోగం వచ్చింది. చాన్నాళ్ళ క్రితం ఎప్పుడో రాసిన కవితల్ని పట్టుకొని, అమాయకమైన నాలుగైదు వాక్యాల్ని, కవితలుగా గుర్తించిన ఎడిటర్ని చూడాలని పత్రికాఫీసుకెళితే, అనుకోకుండా ఆ ఉద్యోగం కాలికి తగిలింది. హైదరాబాద్ గురించి నాలుగు వాక్యాలు రాయమన్నాడు ఎడిటరు. "బస్సులు, రోడ్లు, జీవితంలోని వందల గంటలు రోడ్డుపైనే గడపటం. హైదరాబాద్ నిర్యాణమూర్తి. రౌడీషీటర్. చాచి ముఖంపై కొట్టిన ఫెమినిస్టు కవిత. ఆకాశంవైపు నిలబడి మాస్టర్బేట్ చేసుకుంటున్న బాచిలర్ కవి. ఇదీ హైదరాబాద్! రోడ్లు రోడ్లుగా చీల్చబడ్డ మాంసపుముద్ద." ఆ నాలుగు వాక్యాలు చూస్తూనే ఉద్యోగం ఖాయం చేశాడాయన.

పత్రికా ప్రపంచం వింత వాతావరణం. అక్కడ కథలకీ, కవిత్వానికీ, కబుర్లు, మీటింగ్‌లు, ఆవిష్కరణ సభలకు గొప్ప గిరాకీ. ఒక కవిత రాసి, కొద్దిగా చిరుగెడ్డం పెంచి, భుజానికో సంచి తగిలించుకొని, సంచిలో నాలుగైదు రకాల ఉద్యమాల కరపత్రాలు వేసుకొని తిరగటం- ఒక ఫ్యాషన్.

రెండో రోజు కాంటీన్‌లో "ఇక్కడ కులాలతో లేదా మతాలతోనే పరిచయం మొదలుపెట్టుకుంటాం! ఇది పోస్ట్‌మోడరన్ సాంప్రదాయం" అంటూ "ఆ సలీం సుందర్ పేరేమిటి?" అన్నారు నొసలు చిట్లిస్తూ.

"ఊళ్ళో గొడవలు, సాయిబుల ఇళ్ళన్నీ కబ్జాభూములని, ఇళ్ళన్నీ పడగొట్టాలనీ- నాపై అరెస్టు వారెంటు ఉంది. మర్డర్ కేసులో ఇరికించారు. నేనూ, అమ్మీ ఇద్దరమే, ఇట్లా పారిపోయి వచ్చి- అమ్మీకి అర్థంకాని జబ్బు. ఏదీ గుర్తురాదు. మనుషుల్ని పోలిక పట్టలేదు. ఆకలనీ, అన్నం కలుపుకు తినాలనీ కూడా తెలియదు."

టీ తాగుతూ, ఒకే సిగిరెట్టును నలుగురు పంచుకుంటూ, ఎవరి చెవుల్లోకీ ఎక్కలేదు ఆ కథ. 'ఇట్లాంటి కథలు చాలా విన్నాం.' అన్నట్టుగా చూసి "కొంచెం వయోలెన్స్, ఫైటింగ్ తెలిసిన కవివన్న మాట. ఏదో ఒక సాహిత్య సభలో మాకు పనికివస్తావు!" అంటూ గంభీరంగా చెప్పారు.

ట్రాన్స్‌లో ఉన్న సలీం భుజంపై వెచ్చగా చెయ్యి పడింది. మనోరమ. ఆరవేసుకుంటున్నట్లుగా ఆకుపచ్చరంగు రెయిన్‌కోటు భుజాలకు తగిలించుకొని- "పద కాంటీన్‌కు వెళదాం!" అంటూ ముందుకు నడిచింది. ఆమె రెయిన్‌కోటు అందుకొని, విదిలించి భుజంపై వేసుకున్నాడు. మనోరమ చేతుల నిండా పుస్తకాలు. రెండు కప్పుల టీ తెచ్చుకొని ఒక మూలన కుర్చీల్లో కూలబడ్డారు. ఇంకో మూలన ఒక ముసలి ప్రొఫెసరు, వానలోకి సిగిరెట్టు పొగ వదులుతూ పెద్దపెద్దగా ఇంగ్లీషు పొయిట్రీ చదువుతున్నాడు. మనోరమ టీ చప్పరిస్తుంది. ఆమె శరీరంలోంచి వచ్చే పెర్ఫ్యూమ్ వాసన సన్నటి తెరలా అతని ముక్కుకు తాకుతుంది. ఆ పరిమళానికి తోడు సన్నని వాన తుంపర గోడపైన పడి, తడిసిన మట్టివాసన కూడ.

"కొత్త పోయమ్స్ ఏమైనా రాశావా?" అంది మనోరమ ఉపోద్ఘాతంలా- సిగిరెట్టు వెలిగించుకొని, వాళ్ళ మధ్యనున్న నిశ్శబ్దంలోకి పొగలను మెల్లమెల్లగా వదలసాగాడు సలీం. హఠాత్తుగా గొంతు సర్దుకొని "ఉద్యోగం పోయింది!" అన్నాడు దిగులుగా. అదేమంత సీరియస్ విషయం కాదన్నట్టుగా అతని చేతిని మృదువుగా నొక్కింది. గొప్ప ఆశను నింపే దయగల చూపుతో అతనివైపుకు చూడసాగింది. చాలాసేపు నిశ్శబ్దం. వాన చినుకుల సన్నని గుసగుస, వాన ఎదురుగా నిలబడి పొయిట్రీ రిసైట్ చేస్తున్న ప్రొఫెసరు, దూరంగా ఎక్కడి నుంచో నవ్వుల గలగలలు, లేళ్ళు పరిగెత్తుతున్నట్లుగా- మనోరమ టీ తాగటం ఆపివేసి, సన్నగా ఈలవేయటం మొదలుపెట్టింది. మనోరమతో పరిచయం ఎట్లా జరిగింది అంటూ ఒక జ్ఞాపకంలోకి వెళ్ళాడు సలీం.

మొదటిసారి ఒక సాహిత్యసభలో కలిసింది. కల్చర్ గురించి, డయెలెక్ట్ గురించి, అర్థంకాని చాలా విషయాల్ని మాట్లాడుతూనే ఉంది. వారం కాకుండానే మనోరమ దగ్గర నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. సలీం కవిత్వాన్ని మెచ్చుకుంటూ. ఆ ఉత్తరానికి ఆబగా సమాధానం రాసి, పదో ఇరవయ్యో ఉత్తరాలు వరుసగా వాటిపైన నెంబర్లు వేసుకొని- ఉత్తరాల్లోంచి పరిమళభరితమైన ఒక స్నేహం వాళ్ళిద్దరిని దగ్గరకు చేర్చింది.

వాన తగ్గే సూచనలేవీ కనబడటం లేదు. ముసలి ప్రొఫెసరు పొయిట్రీ రిసైటేషన్ ఎందుకో ఆగిపోయింది. కాంటీన్ బయట చప్పుడు. ఇద్దరు పోలీసులు ఇనుప బూట్లు చప్పుడు చేసుకుంటూ లోపలికి వచ్చారు. లోపల ఉన్న మనుషులవైపు పరిశీలనగా చూశారు. కాంటీన్ వాడు వాళ్ళకు రెండు కప్పుల్లో టీ ఇచ్చాడు. పోలీసుల రాకతో వాతావరణం బిగుసుకుపోయినట్లు అయింది. "స్టూడెంట్ యూనియన్ లీడర్‌ని, వేకువజామున ఇంజనీరింగ్ కాలేజి గేటు దగ్గర పొడిచి చంపేశారట. పొద్దుట్నుంచి హాస్టలు, క్లాసరూములు ఇట్లా పోలీసుల కూంబింగ్‌కు గురయినాయి." మనోరమ ముఖంలోని ప్రశాంతత క్రమంగా విసుగ్గా, అసహనంగా మారిపోయింది. చేతిలోని టీకప్పు ఎందుకో వణికింది.

సలీం సంచి లోపలి కాగితాలు, డైరీలు, కవితా సంపుటాలు అన్నీ నేలపై పడున్నాయి. కాగితాలు గాలికి ఎగురుతున్నాయి. కొన్ని కాగితాల్లో అతను రాసుకొన్న కవితలు, వాటిని శ్రద్ధగా చదివాడా అధికారి

ముసలి ప్రొఫెసరు మౌనంగా ఒక మూలకు వెళ్ళి కూర్చున్నాడు. నిశ్శబ్దంగా ఉంది కాంటీన్. వాన చప్పుడు ఒకటే రిథమిక్‌గా, నిరంతరంగా కొనసాగుతుంది. వానజల్లును, చినుకుల శబ్దాల్ని వింటూ మౌనం నటిస్తున్నారు వాళ్ళిద్దరు. ఒక సాయంకాలం, చీకటి ఆసరాగా పారాపెట్ పక్కన మనోరమను ముద్దుపెట్టుకొన్న ముచ్చటని గుర్తు చేసుకున్నాడు, సలీం. కాంటీన్ కిటికీలోంచి ఆ పారాపెట్ స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. కొంచెం సిగ్గు, దొంగకోపం, ఎర్రబడ్డ ముఖం- ఆవేళ్టి మనోరమను గుర్తుతెచ్చుకున్నాడు.

"ఏయ్! నిన్నే ఇటురా!" కాంటీన్ గేటులో నిలబడ్డ పోలీసు సలీంవైపు వేలు చూపి పిలిచాడు. "మై గాడ్!" కొద్దిగా కంగారుపడి లేచి నిలబడింది మనోరమ. "నువ్వు కాదు! అతనొక్కడే." మనోరమ ముఖం పాలిపోయింది. సలీంను బయటకు నడిపించుకు వెళ్ళారు.

దాదాపు అయిదు నిముషాలు గడిచాయి. బయట ఏం జరుగుతుందో తెలియటం లేదు మనోరమకు. ధన్ మంటూ నేలపై పడ్డ చప్పుడు. సన్నటి మూలుగూ వినబడ్డాయి.

లేచి కంగారుగా బయటకు నడిచింది. వాకిట్లో నిలబడ్డ పోలీసు ఆమెను అడ్డుకున్నాడు. వరండాలో మఫ్టీలో ఉన్న అధికారి. ఎదురుగా సలీం. ముఖం నిండా రక్తం. ముక్కునుంచి ఇంకా రక్తం కారుతుంది. "ఐయామ్ ఎ జర్నలిస్ట్!" సలీం గొంతులో దు:ఖపు జీర. ఈడ్చి సలీం ముఖంపై కొట్టాడు అధికారి. "యూనివర్సిటీలో నీకేం పని! నిజం చెప్పు!" "నా కోసం, నా కోసం వచ్చాడు" భయంతో అరిచింది మనోరమ. మనోరమ వైపు దీక్షగా చూశాడా అధికారి. సలీం సంచి లోపలి కాగితాలు, డైరీలు, కవితా సంపుటాలు అన్నీ నేలపై పడున్నాయి. కాగితాలు గాలికి ఎగురుతున్నాయి. కొన్ని కాగితాల్లో అతను రాసుకొన్న కవితలు, వాటిని శ్రద్ధగా చదివాడా అధికారి. అర్థమయినట్లు లేదు. అన్నిటిని ఒక కర్చీఫ్‌లో మూటకట్టాడో పోలీసు. "స్టేషన్‌కు వచ్చి నీ వివరాలు, అడ్రసు, స్టేట్‌మెంటు ఇచ్చి వెళ్ళు!" అంటూ జీపువైపు కదిలాడా అధికారి. చాలాసేపటి నుంచి ఈ ప్రహసనమంతా చూస్తున్న ముసలి ప్రొఫెసరు "ఇదంతా ఏమిటి? ఎవరతను? ఎందుకు టార్చర్ చేస్తున్నారు?" కొంచెం కోపంగానే అడిగాడు.

"వేరేజ్ టార్చర్! జస్ట్ ఎంక్వైరీ చేస్తున్నాం!" అధికారి వెళ్ళిపోయాడు. వెంటనే పోలీసులు కూడా.

సలీం భుజంపైన చెయ్యివేసి, వెచ్చని చేతిస్పర్శ అతనికి తెలుస్తుంది- "నేనింక వెళ్తాను" అంది, దిగులుగా. కాసేపు ఉండమని అడగాలనిపించింది సలీంకి. అయిష్టంగానే "సరే" అన్నాడు. ఇద్దరు రెండు మార్గాల వైపు నడిచారు. చాలాసార్లు వెనక్కు తిరిగి చూస్తూ నడిచింది మనోరమ.

సన్నగా, తుంపరగా పడుతున్న వాన ఒక్కసారిగా పెద్దదైంది. చెట్టు కిందకో, పక్కనున్న బిల్డింగ్ వైపుకో వెళ్ళడానికి ప్రయత్నించలేదు. రోడ్డుపై నీళ్ళు కాలువలాగా పారటం మొదలుపెట్టాయి. ఆకులు, సిగిరెట్టు డబ్బాలు, కాగితాలు నీళ్ళలో తేలుతూ- సలీం కాళ్ళ చుట్టూ

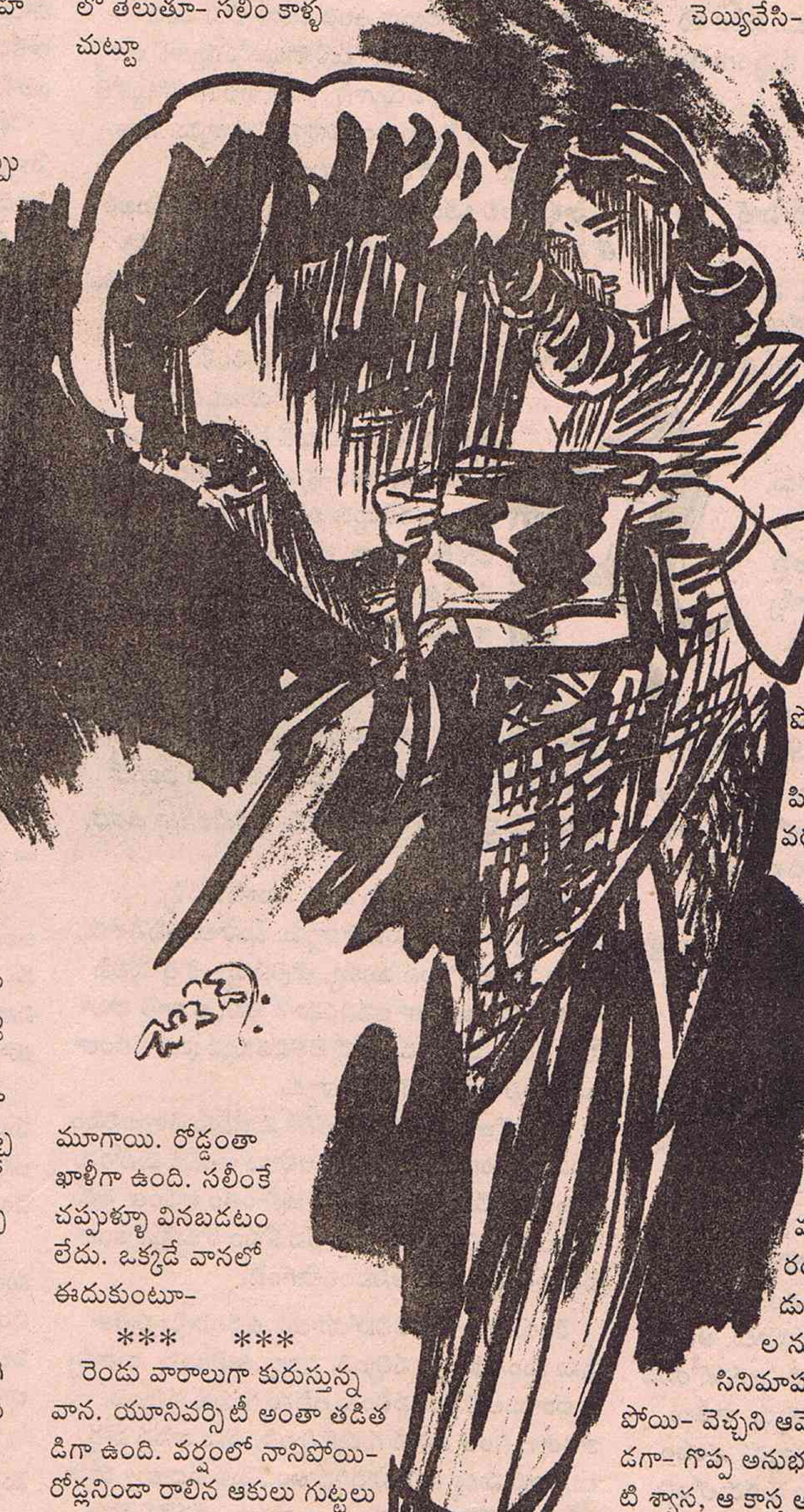

మూగాయి. రోడ్డంతా ఖాళీగా ఉంది. సలీంకే చప్పుళ్ళూ వినబడటం లేదు. ఒక్కడే వానలో ఈదుకుంటూ-

*** ***

రెండు వారాలుగా కురుస్తున్న వాన. యూనివర్సిటీ అంతా తడితడిగా ఉంది. వర్షంలో నానిపోయి- రోడ్లనిండా రాలిన ఆకులు గుట్టలు గుట్టలుగా పడిఉన్నాయి. ఆగస్టు నెలే గానీ చలికాలం అప్పుడే వచ్చినట్లుగా అనిపిస్తుంది. కాంటీన్ ముందు తడిసిన ప్లాస్టిక్ కుర్చీలు, మనుషులెవరూ లేరు. గోడలన్నీ తడిసిపోయి ముక్కవాసన వేస్తుంది. టీ తెచ్చుకొని బయట నిలబడ్డాడు సలీం. తడిసిన రోడ్లు, సన్నగా రాలుతున్న వాన తుంపర, అతనికి మనోరమను చూస్తే బాగుండనిపించింది. హాస్టల్ దగ్గర స్లిప్ ఇచ్చివచ్చాడు.

పోయిన వారం వాళ్ళిద్దరు సినిమాకు వెళ్ళారు. గంటముందే థియేటర్ దగ్గరకు వచ్చాడు. అంతగా హిట్‌కాని ఇంగ్లీషు సినిమా. సినిమా మొదలైంది గానీ మనోరమ రాలేదు. లోపలనుంచి పెద్దగా అరుస్తున్న, పోట్లాడుకుంటున్న, గాఢంగా ముద్దుపెట్టుకుంటున్న చప్పుడు. ఆకుపచ్చ రెయిన్‌కోటు తగిలించుకొని మార్లిన్‌మన్రోలాగా ఆటో దిగింది. మౌనంగా లోపలికి నడిచింది. సీట్లో కూర్చున్నాక క్రమంగా సినిమా తాలూకు రంగుల మాయలోకి వెళ్ళిపోయింది. మధ్యలో ఆమె చెవి దగ్గర సన్నగా గొణకడానికి ప్రయత్నించాడు సలీం. "మూవీ ఇంట్రస్టింగ్‌గా ఉంది!" అంది విసుగ్గా. అదేం పట్టించుకోకుండా, మెల్లగా ఆమె భుజంపై చెయ్యివేసి-

కాంటీన్ ఎదురు రోడ్డుపై నుంచి ఆకుల్ని తొక్కుకుంటూ- మనోరమ అనుకున్నాడు. కాదు, ఎవరో కుర్రాడు. తెలిసిన ముఖమే. ముఖంపైన వాన చినుకుల్ని తుడుచుకొని, టీ తెచ్చుకొని సలీం దగ్గరకు వచ్చి "హలో" అన్నాడు. యూనివర్సిటీలో రీసెర్చి చేస్తున్నాడు. పి. యస్. అనే పేరుతో కవితలు రాస్తుంటాడు.

సాయంకాలం అయిదు కావస్తుంది. మసగ్గా, చీకటిగా ఉంది. కాంటీన్ చివర్లో కిటికీకి ఆనుకొని కాంటీన్ వర్కరొకడు బీడీ లాగిస్తున్నాడు. గట్టిగా దమ్ము పీల్చినపుడు, వాడి ముఖం ఎర్రగా వెలిగిపోతుంది.

"బోర్‌గా ఉంది కదూ!" అన్నాడు పి.యస్, సలీంనుద్దేశించి. "ఈ వాతావరణమే అంత- వంటరితనం మీద రాసిన లాంగ్ పొయమ్‌లా"అని క్షణంసేపు ఆగి "ఎవరికోసమైన ఎదురు చూస్తున్నారా?" అన్నాడు పి.యస్. మళ్ళీ "గర్ల్‌ఫ్రెండా!" అన్నాడు పొగను సలీం ముఖంలోకి ఊదుతూ. "వాన చినుకులు, వేడి టీ, పక్కన మనోరమ ఉంటే చాలా బాగుంటుంది కదూ!" ఉలిక్కిపడ్డాడు సలీం. అతన్ని పట్టించుకోవటం మాని, అటు తిరిగి గంభీరంగా నిలబడ్డ చెట్లవైపు చూపు తిప్పాడు. సన్నటి తెరలాగా వాన నలువైపుల నుంచి కమ్ముకొంది.

సినిమాహాల్లో మనోరమ భుజంపై వాలిపోయి- వెచ్చని ఆమె ఊపిరులు చెవులకు తగులుతుండగా- గొప్ప అనుభవం అది. మృదువైన స్పర్శ, వెచ్చటి శ్వాస, ఆ కాస్త అనుభవం అతని గుండెల్లో గాఢంగా రికార్డయింది. ఆ మొత్తం సాయంకాలానికే పరిమళం అద్దినట్లుగా ఉంది. ఆ స్పర్శ తాలూకు అనుభూతి అతన్ని వెంటాడుతుంది. వాన చినుకులు, ముసురు, దిగులులాంటి సాయంకాలం, మళ్ళీ అట్లాంటి అనుభవం ఏదైనా దొరకుతుందేమోనని-

మెల్లగా నలుగురైదుగురు కుర్రాళ్ళు చేరేరక్కడ. సలీం చుట్టూ వలయంలా నాలుగు కుర్చీలు వేసుకొని-

ముట్టడిలా తోచింది. "మనోరమ తాలూకు" వాళ్ళ చెవుల్లో ఊదాడు పి.యస్. వింత ఆందోళన ఏదో సలీంలో పోగుపడింది. లేచి దూరంగా నడిచాడు. విసుగ్గా రోడ్డువైపు చూస్తూ, ఇంతసేపైనా రాని మనోరమని తిట్టుకుంటూ. పొడవుగా లావుగా ఉన్న కుర్రాడొకడు- సిగిరెట్టునొక ఆయుధంలా- ఊదుకుంటూ సలీంవైపు నడిచాడు.

"సో! యు ఆర్ మిస్టర్ సలీం సుందర్!"

"ఏంఫీబియన్‌లా ఈ పేరేమిటి?"

"ఇంతకీ నువ్వేమిటి? నీ రూట్స్ ఏమిటి? నీ లాయల్టీస్ ఎటువైపు?"

సలీం ముఖం ఎర్రగా నిప్పులా మారిపోయింది. వానజల్లు క్రమంగా పెద్దదవుతుంది. తడుస్తూ అయినాసరే ఇక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోవాలని కోరిక కలిగింది.

పొడవుగా లావుగా ఉన్న కుర్రవాడు, సలీం పక్కన నిలబడి, పరిశీలనగా చూడటం మొదలుపెట్టాడు. సలీం శరీరం బిగుసుకుపోయింది. ముఖంలో కోపం స్పష్టంగా తెలుస్తుంది.

"అలా చూడొద్దు అజారుద్దీన్!"

"ఇంతకీ సున్తీ అయినట్టేనా?"

"ఒరే బాబాయి! ఆ పక్కన యూనివర్సిటీ హెల్త్ సెంటర్‌కి తీసుకెళ్ళి చెక్ చేయిద్దాంరా!"

దూరంగా రోడ్డుపైన అడుగుల చప్పుడు. మనోరమ. ఆకులపైన మృదువైన పాదాల చప్పుడు. కోపం కంట్రోలు చేసుకోవాలని, వాన చినుకుల మధ్య మనోరమతో కలిసి వెచ్చటి టీ తాగే ఒక డ్రీమ్‌ను మళ్ళీ లోపల ఇరికించుకోవాలని-

సలీం చొక్కా పట్టుకొని ముందుకు తోశాడు, ఆ కుర్రాడు.

'ఫట్'మంటూ వాడిముఖం పగిలింది. ఆపైన మరింక ఆలోచించలేదు సలీం. ఒక ట్రాన్స్‌లో ఉన్నవాడిలా, యుద్ధం చేస్తున్న వాడిలా, వాడి పైనబడి- వాడి ముఖమంతా రక్తం. ఎముక కూడా విరిగినట్లుంది. "సలీం!" మనోరమ సన్నటి అరుపు. మిగిలిన కుర్రవాళ్ళు నోళ్ళు తెరుచుకొని చూస్తున్నారు. దేన్నీ పట్టించుకోలేదు సలీం. దబ్బుమంటూ నేలపై కూలాడు ఆ కుర్రాడు. ఏం చెయ్యాలో తోచక, అట్లాగే చెట్ల మధ్యలోంచి కాంపస్‌లోకి పరుగుదీశాడు సలీం. "నరకండి! తన్నండి!" వందలాది అరుపులేవో అతన్ని వెంటాడుతున్నట్లుగా ఏదో భయం. వాన చప్పుడు తెలుస్తనే ఉంది. పల్చటి తెరలాంటి వానలో అట్లాగే పరిగెడుతున్నాడు సలీం. "సలీం! ఆగు సలీం!" మనోరమ కేకలు వేస్తూనే ఉంది.

వాన చినుకుల మధ్యన, గుబురుగా ఉన్న పొదల మధ్యన అట్లాగే చాలాసేపు పరిగెత్తాడు సలీం. 'ఏంజరగబోతుందిప్పుడు?' చాలాసేపు అతని మనసులో ఒక ప్రశ్న. 'ఏం కాదు, మహా అయితే, ఇంకో నలుగురు కుర్రాళ్ళు. మరో చిన్న పొట్లాట-' ఊహు, లాజిక్‌ను అంగీకరించలేని స్థితి. భయం. అలలాగా శరీరంలోని ఒక ప్రాంతం నుంచి మరో ప్రాంతంలోకి ప్రయాణిస్తూ- రకరకాల భయాలు, అదృశ్యమైన దారాలుగా, క్రమంగా అల్లికలా మారి- జరగబోయేది అతనికి పరిచయంలోకి వచ్చినట్లుగా- నిక్కర్లు, లాఠీలు, కాషాయపు జెండాలు- భయకంపితుడయ్యాడు. భయం చావురంగు మాస్క్ వేసుకొని- ఊహలన్నీ మెదడులోంచి విడివడి- ఎగురుకుంటూ కళ్ళముందటే నిలిచి- సలీం, సలీం- పొడవాటి యూకలిప్టస్ చెట్ల మధ్యన సలీం మరణభయంతో పరిగెడుతున్నాడు. యూనివర్సిటీ కాంపస్ చివరకు వచ్చాడు. అమెరికన్ లైబ్రరీ ఎదుట క్షణంపాటు నిలబడ్డాడు. ఎదురుగా విశాలమైన రోడ్డు. చెట్ల కింద, క్రికెట్ ఆడే కుర్రాళ్ళు. బలంగా, నిర్భయంగా, యవ్వన హాసాలతో- కబుర్లే. జోకులు. వాన ఆగిపోవటం కోసం ఎదురు చూస్తున్నారు. వికెట్లు, బాట్లు నిస్సహాయంగా వానలో తడుస్తున్నాయి. సలీంకో వింత ఆలోచన వచ్చింది. అది పరమ అవాస్తవికంగా, అబ్సర్డ్‌గా అనిపించింది. కానీ ఎందుకో, ఆ ఆలోచన ప్రాణవాయువులా గాఢంగా, బలంగా అతని మెదడునంతా ఆక్రమించింది. నాన్సెన్స్, నాన్సెన్స్ అని రెండుసార్లు గొణుకున్నాడు. ఊహు కాదు కాదు ఇదే కరెక్టని మనసుకు నచ్చజెప్పుకున్నాడు. పదపద ఇదో గొప్ప ఎస్కేప్ అనుకున్నాడు.

ఆ కుర్రవాళ్ళ దగ్గరకు వెళ్ళి సీరియస్‌గా వాళ్ళ ముఖాల్లోకి చూసి, "హలో" అన్నాడు. "హలో అంకుల్!" అన్నారు వాళ్ళు కోరస్‌గా. ముఖాన్ని గంభీరంగా మార్చి, "నాకో సాయం కావాలి!" అని క్షణం ఆగి, "సిక్సర్ కొట్టినంత వేగంగా, బలంగా- నా ముఖంపై గుద్దాలి! ముక్కు పగిలిపోయి, మూతి వంకర తిరిగి-" జోక్ వేస్తున్నావా? అన్నట్టుగా చూశారు వాళ్ళు. "యాభై రూపాయలిస్తాను" అన్నాడు. "వింతగా, ఆశ్చర్యంగా ఉంది కదూ, పోనీ వందయిస్తాను!" అన్నాడు సలీం. "మీరే కొట్టుకోవచ్చుగా!" అన్నాడో కుర్రాడు. "కొట్టుకోవచ్చుగానీ, అంత బలంగా కొట్టుకోలేను!" అని, "పోనీ రెండు వందలిస్తాను!" అన్నాడు. జేబులోంచి రెండు వందనోట్లు బయటకు తీశాడు.

వాళ్ళలోంచి ఒకడు, అప్పటికే నమ్మశక్యంకాని ముఖంతో ముందుకువచ్చి, నోట్లు తీసుకొని, కాసేపు తటపటాయించి, చేతిని బిగించి, పిడికిలిని గట్టిగా ఉక్కులా మార్చి- కళ్ళు మూసుకున్నాడు సలీం. గొప్ప చప్పుడుతో ముఖాన్ని పగలగొట్టిందా పిడికిలి. నొప్పి కాదు, మరింకేదో, చెట్టు సమూలంగా పెకలించివేయబడ్డట్టుగా, ముక్కులోంచి బుడబుడ రక్తం, ముందున్న రెండు పళ్ళు ఊడి-క్షణంసేపు శరీరం అదుపు తప్పి- ఒకచెట్టుకు ఊతంగా ఆనుకొని- థాంక్స్ అంటూ, ముందున్న చెట్ల పొదల్లోకి పరిగెత్తాడు. కలను అనుభవిస్తున్న వాళ్ళలా ఆ కుర్రవాళ్ళ ముఖాలు.

"రెండు వారాలుగా నువ్వు కనబడలేదు కదా! ఈ రెండు వారాలు ఈ రబ్బరు సలీంతోనే నా రొమాన్సు. కబుర్లు, ముద్దులు- కొంచెం రబ్బరు వాసన వేస్తాడనుకో-" మనోరమ ఎగ్జైటింగ్‌గా ఉంది.

ఆ రోజు సాయంకాలమే సలీం సెలూన్‌కి వెళ్ళి, హెయిర్‌స్టయిల్ మార్పించుకొన్నాడు. మీసాలు తీసివేశాడు. కొద్దిగా వంకరబోయిన ముక్కు, తొర్రిపన్ను- కొత్త మనిషిలా ఉన్నాడు. 'ఇదంతా అవసరమా?' అని, ఆ రాత్రి చాలాసేపు తర్కించుకొన్నాడు. 'ఇదో తెలివితక్కువ ప్రహసనంలా ఉంది' అని పదేపదే గొణుక్కున్నాడు.

చాలా రోజుల తరువాత అతనికి మజీద్‌కు వెళ్ళాలనిపించింది. చిత్రంగా ఆ రెండు రోజులపాటు అతనికి మనోరమ గుర్తుకురాలేదు. యూనివర్సిటీ, ఆప్రాంతం అదంతా శత్రుశిబిరంలా తోచింది. లాఠీలతో తన కోసం రోడ్డుపైన ఇంకా వెతుకుతున్నట్లుగానే అనిపించసాగింది.

రెండు వారాలు గడిచిపోయాయి. ఉదయాన్నే పత్రికాఫీసు నుంచి కబురు వచ్చింది. ధర్నా, ఊరేగింపు. రావాల్సిన బకాయిల కోసం. సలీంకు ఆఫీసు గుర్తుకు వచ్చింది. కాగితాల వింత వాసన గుర్తుకొచ్చింది. తను రాసిన వార్తలు, వాటి మధ్య తను పొదిగిన అందమైన పదాలు- శరీరానికి అంటుకొన్న పరిమళంలా ఆ వార్తలు- తనదైన గొప్ప సంపద ఏదో దోచుకోబడ్డట్టుగా-

వందమందికి పైగా ఉన్నారు. సలీం రూపం వింతగా ఉంది. అయితే అది నిరసన వాతావరణం కాబట్టి ఎవరూ అతనిలోని మార్పును పెద్దగా పట్టించుకోలేదు. ఉమారావు అనే మిత్రుడు మాత్రం ప్రేమగా భుజంపై చెయ్యివేసి "ఏవైంది సలీం! ఎనీ ప్రాబ్లం?" అన్నాడు. సలీంకి దు:ఖం రాబోయి, పెద్దపెట్టున ఏడవబోయి "ఏమీ లేదు! ఏమీ లేదు!" అని రెండుసార్లు గొణిగాడు. రోడ్డుపైనే కూలబడ్డారందరూ.

మధ్యాహ్నం నాలుగుగంటల సమయంలో, ఎక్కడి నుంచో ఎగురుకుంటూ వచ్చిన మాయపక్షిలా, మనోరమ పక్కన వచ్చి కూలబడింది. పెదాలపై సన్నని నవ్వు. ఆమె రాక అనీజీగా అనిపించింది సలీంకి. అటువెళ్ళి టీ తాగివద్దాం అని గొణిగింది. లేచి, ముందుకు చౌరస్తావైపు నడిచారు.

"ఈ ధర్నాలు, ఇవీ ఇకచాలు, ఎటైనా పోదాం!" అంది. యూనివర్సిటీలోని సంఘటన గురించి ఏమీ మాట్లాడకపోవటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది సలీంకి. తననంతగా కలవరపరచిన సంగతి, భయపెట్టిన సంగతి- "అవును ఆ రోజు నీకు పి.యస్.కు ఏదో గొడవయ్యిందటగా. ఎమ్మెస్సార్‌ని నువ్వు పట్‌పట్‌మనిపిస్తున్నప్పుడు వచ్చాను. ఏం జరుగుతుందోనని భయపడ్డాను". టీ తాగుతూ అంది. సలీంకి ఊపిరి ఆగిపోయినట్లుగా "ఎమ్మెస్సార్ వారం రోజులపాటు క్లాస్‌కు రాలేదు. గొప్ప షాకు వాడికి- అవును, ఏమిటీ గెటప్, బ్రూస్ విల్లీస్‌లా-"

"ఐ హావ్ డిస్కవర్డ్ సమ్‌థింగ్- అట్లా నెక్లెస్ రోడ్డువైపు వెళ్దాం పద!" అంటూ లేవదీసింది. నెక్లెస్ రోడ్డు సందడిగా ఉంది. మనుషులు కనబడని ఒక మూలకు తీసుకెళ్ళింది. సినిమాహాలు, వెచ్చని స్పర్శ గుర్తుకొచ్చాయి సలీంకి- దిగులునంతా దులిపేసి కొత్త ఉత్సాహాన్ని రగిలించుకున్నాడు.

"ఇప్పుడు నీకో మాజిక్ చూపిస్తాను!" అంటూ పర్లాంగు దూరం నడిచివెళ్ళింది. హాండ్ బాగ్‌లోంచి రంగురంగుల వస్తువేదో బయటకు తీయటం కనబడింది. మనిషి పొడవున్న బెలూన్- క్షణాల్లో అక్కడో మనిషి ప్రత్యక్షం అయ్యాడు. నడుంపై చెయ్యి వేసుకొని, తలగీక్కుంటూ. అచ్చం సలీం లాగే ఉంది, ఆ బెలూన్.

"మీట్ మై బోయ్‌ఫ్రెండ్ సలీం సుందర్ నెంబర్ టూ" అంటూ ఆ మనిషిని పరిచయం చేసింది. మనిషే అన్నంత నిజంగా- ఉందా బెలూన్. తన పర్సులోంచి కళ్ళజోడు తీసి ఆ రబ్బరు మనిషికి తగిలించి "ఇతను నీకు నచ్చాడా?" అంది ఉత్సాహంగా మనోరమ.

"రెండు వారాలుగా నువ్వు కనబడలేదు కదా! ఈ రెండు వారాలు ఈ రబ్బరు సలీంతోనే నా రొమాన్సు. కబుర్లు, ముద్దులు- కొంచెం రబ్బరు వాసన వేస్తాడనుకో-" మనోరమ ఎగ్జైటింగ్‌గా ఉంది.

"నా రూమ్‌లో బాయ్‌ఫ్రెండ్ ఉన్నాడంటూ కాంపస్ అంతా చెవులు కొరుక్కుంటున్నారు. ఎవరన్నా వచ్చినప్పుడు గాలి తీసివేసి పర్సులో దాచిపెట్టుకుంటాను. 'మాటలు విన్నామే, మనిషిని చూశామే' అని అందరూ ఆశ్చర్యపడుతూ ఉంటారు".

"నీ ఆల్టర్ ఈగో, నీ నకలు, నీలా రోజుల తరబడి ముఖం చాటెయ్యడు. ఒక్క కవిత్వం చెప్పటం మినహా అన్నీ చెయ్యగలడు- రాత్రిపూట పక్కనే పడుకోబెట్టుకొని, చెయ్యి వేసి- జెలసీగా ఉందా?"

రబ్బరు సలీంతో సాహసాల్ని కథలు కథలుగా వినిపిస్తుంది మనోరమ. అమెరికా నుండి స్నేహితురాలెవరో పంపించిందట. అక్కడ వీటిని 'ఇన్ఫ్లేటబుల్ మాన్' అని పిలుస్తారట. బాయ్‌ఫ్రెండ్‌లా, లవర్‌లా, సెక్యూరిటీ మాన్‌లా- మనోరమ ఉత్సాహంగా చెబుతుంది.

రబ్బరు సలీంని ముట్టుకున్నాడు సలీం. మృదువుగా మెత్తగా నిజం మనిషిలా ఉన్నాడు. మరణంలాగా, పుట్టుకలాగా, కలలాగా- ముఖంపై సన్నని నవ్వు, బహుశా ఏ దు:ఖాలు అంటకుండా తయారుచెయ్యబడ్డాడీ సలీం. బహుశా ఈ సలీంకి మతం, కులం కూడా అంటవేమో అనుకున్నాడు. సన్నని మీసకట్టు, చిరుగెడ్డం, రబ్బరు సలీం అందానికి ముగ్ధుడయ్యాడు సలీం. "ఈ పోలికల్ని నేనే కార్వ్ చేశాను. బొమ్మతోపాటు పోలికల మార్పు కోసం ఏసిడ్ బ్రష్ కూడా ఇస్తారు."

మనుషుల సందడి పెరిగి నెక్లెస్ రోడ్డు చిన్నసైజు సంత

ప్రేమా- నేరమూ

పచ్చనాకు సాక్షిగా
ఆకుపచ్చ వాన
రక్తం మరిగి మరీ నలుపు
అనుమానం మీద అనుమానం
మానం మీద అవమానం
తోడబుట్టిన దేశంలో
అమ్మీజాన్ దేదో ఓ అవజ్ఞ
పర్వతాల పక్కటెముకల్లో
కుళ్ళగించిన చిట్టెలుక నేత్రం
మీద పడ్తోన్న స్కడ్‌కి
హస్తప్రయోగపుటపు నమస్తే
వ్యవస్థలోంచి అవస్థని తీసేస్తే
మనోరమనిక రమించలేం
వానలో నావ ఆకుపచ్చ శాలువా
యారబిక్ అక్షరాల ఎత్తు
ఎద యెత్తిన శిరస్సుమీద
హల్లులూ పొల్లులుగా రాల్తో
నిమంత్రించిన మంత్రాలు
రబ్బరు ప్రేమలుగా పొంగుతో

సెప్టెంబరు పదకొండు తర్వాత
నూత్న శతాబ్దపు ఆఖరి యుద్ధం
సినీమాహాలులో చెక్కిలి చేరి
పగిలిపోయిన పెంటగాన్
ఆగామికి ఆహ్వానం ఊపుతో
ముసలి ప్రొఫెసర్ నాష్ట్రడామ్
రెండు శిఖరాలు సలీం రమల మధ్యా
ఇరుక్కుపోయి ఓ హృదయనేత్రం
అరే ఎన్ని చూచింది ఉస్మానియా
భయ్యా చాయ్ రగుల్తోనే ఉంటుంది
అనుక్షణికం రాసిపెట్టిందది
కులాల్లో గోత్రాల్లో
మతాల్లో మూత్రాల్లో
ఎందర్నని వెళ్ళిరమ్మంది
మనందరికి పెళ్ళిళ్ళకి రమ్మని
సున్తీలూ జెంధ్యాలూ క్రాస్‌లూ స్వస్తిక్‌లూ
యాభైమూడు నక్షత్రాలూ నెలవంకలూ
అన్నిటినీ తందాం రమ్మని తిరిగిరమ్మని
కానీ ఆ భీకర యుద్ధపు కృద్ధ వర్షాన్నించి
నీ మేలి ముసుగూ నా బుర్ఖా ఏదీ
వర్షాన్నించి రక్షించ లేదు కదా!

(డా॥ చంద్రశేఖర్‌కి)

– 'మో'
8. 10. 2001

లాగా మారింది. కారు శబ్దాలు, మనుషుల అరుపులు- చీకటిలో వాళ్ళు ముగ్గురు మనుషులుగా కనిపిస్తున్నారు. సలీంకంతా తమాషాగా ఉంది. ఒక నేను, రెండు నేనులుగా, స్పందనలు లేని ఒక సలీం, కవిత్వం రాసే మరో సలీం. 'బహుశా రాబోయేది ఈ రబ్బరు సలీంల రాజ్యమేనేమో!' అనుకున్నాడు మనసులో. సాయంకాలం ఎనిమిదికి మూడో వ్యక్తిని మాయంచేసి, రబ్బరు బెలూన్‌గా మార్చి పర్సులో దాచుకుంది మనోరమ. వాళ్ళిద్దరు నెక్లెస్ రోడ్డు నుండి బయటపడ్డారు.

*** ***

సెప్టెంబరు పదహారున పోలీసు స్టేషన్‌కు రావలసిందిగా సలీంకు కబురు చేశారు. రాష్ట్రంలో చాలాచోట్ల బాంబులు పేలిన నేపథ్యంలో- సలీంను ఇంటరాగేట్ చేయాల్సిన అవసరం ఉందట-

స్టేషన్‌కు వెళ్ళేముందు రాత్రి యుద్ధాన్ని కలగన్నాడు సలీం. స్టెన్‌గన్లు, గ్రెనేడ్లు- యుద్ధం మధ్యలో సలీం- క్షతగాత్రుడిలా- స్ట్రెచర్ మీద అతని శరీరాన్ని మోసుకెళుతూ- అతని రెండు పెదాలూ తెగిపడి ఉన్నాయి.

పెదవులు లేని ముఖంతో అతను యుద్ధరంగం నుంచి వస్తున్నాడు. మనోరమ రెండు చేతుల్తో అతని ముఖాన్ని దగ్గరకు తీసుకొని- ముద్దుపెట్టుకోబోయి కెవ్వున అరిచింది. మెలుకువ వచ్చిన తరువాత కూడా సలీంని ఆ అరుపు వెంటాడుతూనే ఉంది.

స్టేషన్‌లో చాలామంది కుర్రాళ్ళు. దు:ఖంతో, భయంతో పాలిపోయిన ముఖాలతో ఎవ్వరూ పెద్దగా మాట్లాడుకోలేదు. స్టేషన్ బయట వాళ్ళ తల్లులు, తండ్రులు- తల్లుల శోకం వినిపిస్తూనే ఉంది.

సలీంకి అమ్మీ గుర్తుకొచ్చింది. ఏ అనుభూతులు అంటని ఏమ్నీసియాలోకి వెళ్ళిపోయి- దు:ఖం, సంతోషం ఏ తడీ అమ్మీని అంటదు. అమ్మీకిది నిజంగా వరమే. గిన్నెల నిండా అన్నం, కూరలు వండి, మనోరమ నడిగి తెచ్చిన రబ్బరు సలీంను మధ్య గదిలో కూర్చోబెట్టి- అమ్మీకి ఇక సలీం గురించిన దిగులు ఉండదు.

ఒక పగలు, రెండు రాత్రులు గడిచాయి. సలీంకి నిద్రలో యుద్ధం గురించిన కలలే వచ్చాయి. కానీ దు:ఖస్వప్నాలు. కల పొడవునా తెగిపోయిన అవయవాలు.

రెండోరోజు ఉదయం అతనికోసం జె.బి.రెడ్డి అనే కుర్రాడు వచ్చాడు. నాలుగు రొట్టెలు కుర్మా పొట్లాం తెచ్చాడు. ఈ రెడ్డి కథలు రాస్తూ ఉంటాడు. రెండుమూడు మీటింగ్‌లలో కలిశాడు. సలీం అరెస్టును ఖండిస్తూ చాలామంది కవులు, రచయితలు సంతకాలు పెట్టిన మెమోరాండాన్ని కలెక్టరుకు వచ్చారట. పేపర్లలో కూడా స్టేట్‌మెంటు ఇచ్చారట. బహుశా సాయంత్రమో, రేపో వదిలిపెట్టొచ్చు అంటూ- చెప్పాడు.

ఆ రాత్రి కూడా సలీం యుద్ధాన్ని గూర్చి కలగన్నాడు. అయితే యుద్ధం మధ్యలో మనోరమ కన్పించింది. అతని కోసం ఆహారాన్ని మందుల్ని తెస్తూ, రెడ్‌క్రాస్ వాళ్ళ నర్సు రూపంలో ఉంది. తెగిపోయిన సలీం పెదాల్ని చేతితో నిమిరి పెద్దగా ఏడ్చింది. "ఈ పెదాలు లేని ముఖాన్ని ఏం చేసుకోను? కనీసం పెదాలుండి నువ్వు చచ్చిపోయినా బాగుండేది- శవంతోనైనా సహజీవనం చేద్దును-" అని పెద్దపెట్టున ఏడుస్తుంది.

"యుద్ధం! బాగా అలిసిపోయాను! దగ్గరకు తీసుకోవా?" అని సలీం అర్థిస్తున్నాడు. "పెదాలు తెగిపోయిన ముఖాన్ని ఎట్లా దగ్గరకు తీసుకోను-" వెళ్ళడానికి సిద్ధమైంది మనోరమ. "వెళ్ళేముందు ఒక ముద్దుపెట్టవా?"

> అతని చెయ్యి, ఆమె వక్షంపైకి పాకినప్పుడు అతని చెయ్యి, రక్తమాంసాల చెయ్యిలా కాకుండా, ఒక లోహపు వస్తువులా ఉండటం అతనికి తెలుస్తుంది. అవును, అతనికి తెలుస్తుంది- అతని శరీరం ఒక ఆయుధంలా మారుతున్న సంగతి

సలీం దీనంగా బతిమాలుతున్నాడు. గట్టిగా కళ్ళు మూసుకొని, అయిష్టంగా, అతని ముఖంపై, పెదాల బదులు చిగుళ్ళు, దంతాలు ఉన్న ప్రదేశంలో అంటీఅంటని ముద్దు పెట్టుకొని వెళ్ళిపోయింది మనోరమ. చిత్రం, ఆమె ముద్దుపెట్టుకొన్న చోట పువ్వులు మొలవటం- యుద్ధరంగమంతా పరిమళభరితంకావటం సలీంకు తెలుస్తూనేఉంది.

ముఖంపై పువ్వులు మొలిచిన కలగన్న ఆరుగంటల తరువాత సలీంను స్టేషను నుంచి వదిలివేశారు.

*** ***

"మనల్ని మేలుకొలిపే స్వప్నాలు లేవు!" గట్టిగా గొణుకున్నాడు సలీం సుందర్. అట్లా గొణుక్కుంటూ పెద్దగా అనేశాడు. "స్వప్నాల మరణమే మనల్ని మేలుకొలుపుతుంది!" అని కూడా అన్నాడు. వింటున్నట్టుగా, విననట్టుగా కూర్చుంది మనోరమ. జైలునుంచి వచ్చిన వారం తరువాత. సెలయేరు, చుట్టూ కొండలు, ఒంటరి సాయంకాలం ప్రేమికులకు అనువైన ప్రతీకలే అన్నీ. వాళ్ళిద్దరు మాత్రం, కవిత్వపు జల ఆగిపోయిన ఇద్దరు ముసలి కవుల్లా- "ఈ జైళ్ళు, ఈ యుద్ధపు కలలు ఏమిటిదంతా?" దిగులుగా అడిగింది మనోరమ. సలీం మాట్లాడలేదు.

"నేనో సలహా చెప్పనా? సలీం సుందర్‌ని, ఎస్. సుందర్‌గానో, లేదా ఒట్టి సుందర్‌గానో, పోనీ మోహన సుందరంగానో మార్చేద్దామా?" అంది మనోరమ.

ఉలిక్కిపడ్డాడు సలీం. కొంచెం అర్థమయ్యీ, కొంచెం అర్థంకాక- కొంచెం భయం, కొంచెం దిగులు, కొంచెం ఆందోళన సలీం సుందర్‌లో.

"ఈ వయొలెన్స్ ఈ ఎగోనీకి అదే సమాధానం. పేరే కదా!"

– గాడ్! మనోరమ, ఈమె మనోరమేనా?, సలీం గొణుకున్నాడు.

మనోరమ సలీంకు దగ్గరగా జరిగి, సలీం ముఖాన్ని దగ్గరకు తీసుకొని- యుద్ధరంగం, తెగిన పెదాలు కళ్ళ ముందు మెదిలాయి సలీంకు. సలీం ముఖాన్ని దగ్గరకు తీసుకొని, రొమ్ములకు హత్తుకొని, "నా మాట విను! నువ్వు ముస్లింవో, నేను హిందువునో కాకపోతే ఏమిటి నష్టం!" మనోరమ మాట్లాడుతూనే ఉంది. సలీంకేమీ వినబడటం లేదు. తగలబడుతున్న గృహాలు, గాయపడ్డ శరీరాలు, జ్ఞాపకాలు జ్ఞాపకాలుగా విడిపోయి ఒట్టి కండరాల పోగుగా మిగిలిన అమ్మీ- కళ్ళముందు మెదిలారు.

వెచ్చని గాఢమైన, మధురమైన మనోరమ శ్వాస అతని శరీరం అంతా ప్రసరిస్తుంది. సలీం ముఖంలో దిగులు, విరక్తి. 'మోహన సుందర్, మోహన సుందర్, మోహన సుందర్' అని ముమ్మారు గొణుక్కున్నాడు.

మనోరమ శరీరం, అతని శరీరాన్ని తాకగానే అతనిలో కామోద్దీపనకు బదులు, ఒక విధ్వంసం, ఒక ప్రాణ భయం, ఒక జ్ఞాపకాల మరణం ముసురుకొన్నాయి. అతని చెయ్యి, ఆమె వక్షంపైకి పాకినప్పుడు- అతని చెయ్యి, రక్తమాంసాల చెయ్యిలా కాకుండా, ఒక లోహపు వస్తువులా ఉండటం అతనికి తెలుస్తుంది. అవును, అతనికి తెలుస్తుంది- అతని శరీరం ఒక ఆయుధంలా మారుతున్న సంగతి. అయితే మార్పులన్నీ మెదడులోకి చేరకుండా ఏదో ఆనకట్ట. ఏ ఉద్వేగమూ అతని ఆధీనంలో లేదు. అతనొక కొత్త మనిషి.

దాడిలో గాయపడ్డ దానిలా కెవ్వున అరిచింది మనోరమ. వద్దు వద్దు అంటూ. సలీంకేమీ వినిపించటం లేదు. శతాబ్దాల గాయాలకు ఒక ప్రతీకారంగా, అతని శరీరం ఆయుధమయి, ఆమె శరీరాన్ని చీల్చి- ఆ రక్తం చూస్తూ అతను సేదదీరటం అతనికి తెలుస్తుంది. భయంకరమైన బాధతో ఆమె రెండు కాళ్ళు దగ్గరకు జరుపుకొని రోదించటం అతనికి అర్థమవుతుంది. కానీ స్పందనలు చచ్చిపోయినవాడిలా అట్లా చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

చాలాసేపటికి అతను స్పృహలోనికి వచ్చాడు. భయంతో వణికిపోతున్న మనోరమను చూశాడు. కళ్ళనిండా నీళ్ళు నిండి, రెండు చేతులు జోడించి, క్షమించమన్నట్లుగా చూశాడు.

అర్థమయిన దానిలా, స్నేహంగా, అతన్ని దగ్గరకు తీసుకొని, అతని తలను నిమరసాగింది మనోరమ. ●